

بررسی
میزان ارتباط اخلاق پزشکی و داروسازی
با وضعیت اداره خدمات
و نظام دارویی کشور

دکتر حسین وطن‌پور

دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

وضعیت اداره خدمات و نظام دارویی کشور می‌باشد که تأثیرات مثبت آن را در تأمین فضای سالم بهداشتی از لحاظ فیزیکی، روانی و صرفه‌جویی اقتصادی و ارزی کشور شرح و بسط می‌دهیم.

ارائه خدمات دارویی و ضرورت مصرف آن توسط بیماران، داروسازان را ملزم می‌سازد که همیشه پای بندی خود را به اصول اخلاقی و حرفه‌ای که به آن قسم یاد می‌کنند ابراز داشته و به آن احترام بگذارند.

ارائه دارو در بسته‌های زیبا و جذاب که

هرگاه صحبت از اخلاق در پزشکی یا داروسازی می‌شود بی‌مقدمه این تصویر در ذهن جای می‌گیرد که صرفاً منظور تغییر و اصلاح یک سری شئون اسلامی و انسانی است که تنها در برخورد با بیمار دارای اهمیت است. در صورتی که رعایت این مصادیق و نکات اخلاقی مزایا و نکات مفیدی در سطح وسیع جامعه دارد که به تأثیر مثبت آن در تنظیم مسایل اقتصادی و مشکلات ارزی نظام دارویی می‌توان اشاره کرد. هدف از این نوشتار بررسی میزان ارتباط اخلاق پزشکی و داروسازی با

تمایل بیمار را به مصرف آن جلب می‌کند نقش مثبتی در پروسه درمان یک بیماری ایفا می‌نماید ولی افراط در آن می‌تواند در جهت تطمیع شبکه‌های بزرگ دارویی به منظور فروش بیشتر و حذف رقبای خود در تولید و ارائه دارو به جامعه باشند که خود نیازمند کنترل و دقت نظر می‌باشد. در چنین شرایطی عدم رعایت اصول اخلاقی توسط داروساز و پزشک و توجه بیشتر به فروش محصولات یک کارخانه و نه درمان و ریشه‌کنی بیماری، می‌تواند به راحتی نظام تولید، توزیع و واردات دارو را تغییر داده و بطور کاذب تقاضا نسبت به یک داروی خاص را در بازار بالا ببرد. خوشبختانه اجرای طرح ژنریک توسط داروسازان و با همکاری پزشکان محترم پس از انقلاب تا حدود زیادی از انحراف اخلاقی حرفه‌ای جلوگیری نمود که امید است با تقویت و

بیمار باید به گونه‌ای تنظیم و اجرا شود که بیمار احساس ننماید که در روند درمان خود نیازی به متخصص در امر درمان و دارو ندارد و می‌تواند خود سرانه به درمان و مصرف دارو بپردازد.

برقراری سیستم ارجاع و راهنمایی بیمار به پزشک و داروساز و پی‌گیری درمان وی از طرف کادر متخصص توأم با رعایت موازین اخلاقی و اصرار بر کسب نظرات کارشناسانه در امر درمان و دارو شرایط بسیار خوبی برای پرهیز از خود درمانی، مصرف بی‌رویه دارو و پی‌گیری عوارض سو داروها در بیماران خواهد بود. ارجاع بیمار در صورت نیاز به تشخیص بیماری به پزشک متخصص و ارائه اطلاعات دارویی توسط داروساز موجب جلب اعتماد بیمار به دهندگان سرویس خدمات درمانی

99 ارائه خدمات دارویی و ضرورت مصرف آن توسط بیماران، داروسازان را ملزم می‌سازد که همیشه پای‌بندی خود را به اصول اخلاقی و حرفه‌ای که به آن قسم یاد می‌کنند ابراز داشته و به آن احترام بگذارند. 66

امداد بیشتر، اجرا آن دچار توقف و مشمول مرور زمان نگردد و همچنان توجه بیشتری به درمان بیماران و داروهای اساسی مبذول گشته و از توزیع و ارائه اقلام دارویی متعدد که صرفاً ارجحیت‌های اقتصادی در آن لحاظ می‌گردد پرهیز شود.

بهداشتی را فراهم می‌نماید و از سرگردانی او در جهت درمان و تأمین دارو جلوگیری می‌کند. عدم انجام وظیفه اخلاقی و قانونی توسط داروساز زمینه نامناسبی جهت برقراری ارتباط بین داروساز و بیمار ایجاد کرده است. بیمار شناختی نسبت به داروساز ندارد و بی‌مورد هر کسی را که پشت پیشخوان قرار گیرد دکتر خطاب می‌نماید و این صرفاً به دلیل عدم انجام وظیفه قانونی یک داروساز در داروخانه است. بررسیها نشان می‌دهد که کمتر داروسازی برای بیماری مزمن یک بیمار خود پرونده دارویی

نکته دیگر موضوع ریشه‌یابی علل و عوامل مصرف بی‌رویه داروها و پناه بیماران به خود درمانی است که ریشه آن در عدم رعایت اصول اخلاقی توسط همکاران پزشک و داروساز می‌باشد. نحوه درمان، ارائه دارو و برخورد با

تشکیل داده و بر اثرات داروها بطور دراز مدت مطالعه می‌کند و یا کمتر داروسازی است که با بیمار خود مشاوره دارویی کرده و در رابطه با ریشه و علل بیماری و یا تداخلات دارویی او را راهنمایی و ارشاد می‌نماید. چنین رفتاری سبب شده است که جایگاه داروساز نامشخص و در

99 بیمار شناختی نسبت به داروساز ندارد و بی‌مورد هرکسی را که پشت پیشخوان قرار گیرد دکتر خطاب می‌نماید. 66

داروخانه کم‌رنگ باشد درمان بیماری و بیمار از جمله مواردی نیست که حتی به جهت برخورد نامناسب یک پزشک یا داروساز وظیفه خود را فراموش نماید بلکه باید همواره بتواند ارتباط منطقی بین خود و پزشک مبتنی بر اصول اخلاق پزشکی برقرار نماید. امروزه، با توجه به گسترش و توسعه اقلام دارویی متعدد در دنیا، پزشکان نمی‌توانند بی‌نیاز از مشاوره پزشکی در امر دارو باشند و یادآوری بسیاری از اقلام دارویی جدید که وارد بازار می‌شود و یا تذکر اقلامی است که پزشکان عزیز به دلیل عدم اطلاع از بازار دارویی کشور و صرفاً مستند به آخرین اطلاعات علمی خود و نه امکان موجود در بازار داروئی تجویز می‌نمایند از مواردی است که می‌تواند با مشورت پزشک و داروساز مطرح و از فرآورده‌های جایگزین داخلی استفاده نمود که نهایتاً از سردرگمی بیمار جهت تهیه دارو کاسته می‌شود. رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای بستر مناسب ارتباط منطقی بین پزشک و داروساز و بیمار را فراهم می‌آورد که قطعاً:

- از مصرف بی‌رویه دارو جلوگیری می‌کند.
- از موارد خود درمانی ممانعت و یا می‌کاهد.
- از تجمع بی‌رویه دارو در منزل جلوگیری می‌شود.
- بیمار از بهترین سرویس و خدمات درمانی و دارویی بهره‌مند می‌گردد.

رعایت اصول اخلاقی در رابطه با مفاد فوق موجب صرفه‌جویی ارزی و ریالی در اقتصاد کشور خواهد بود. واقعیت آن است که اتلاف ارزی در موارد فوق گاهی به قدری است که توجه و برنامه‌ریزی در موارد فوق‌الذکر را به صورت یک ضرورت غیرقابل اغماض در می‌آورد. همچنین برگزاری سمینارهای مکرر اخلاق پزشکی و داروسازی برای قشر پزشک و داروساز و آموزش اطلاعات صحیح دارو به بیمار در مقایسه با سایر برنامه‌های بهداشتی کمتر مورد توجه بوده که توجه بیشتر به آن می‌تواند گامی مثبت در جهت ارتقای سلامت جامعه تلقی گردد.

به امید آنکه این گردهماییها بتواند آینده را برای همکاری اخلاقی و علمی باز نموده و بتوانیم تحولی نوین در بهبود رعایت اصول اخلاق داروسازی ایجاد نماییم و با کمک همدیگر جایگاه واقعی داروساز را در نظام دارو درمانی جامعه معرفی و تبیین نماییم.

این مقاله در اولین کنفرانس اخلاق

در داروسازی و علوم پایه پزشکی (فروردین ماه ۷۴) ارائه شده است.